

Aspergerin oireyhtymä- vahvuuksien, valmiuksien ja ratkaisujen löytäminen yhdessä opiskelijan kanssa

Pirjo Laatikainen

Neuropsykiatrinen valmentaja

Aspergerin oireyhtymä

- Neurobiologinen keskushermoston kehityshäiriö
- Synapsien välittäjäaineiden dopamiinin ja serotoniinin puutos
- Ymmärtää asioiden merkityksen omalla tavallaan
- Mieltävät ympäristöään eri lailla
- Epätasainen kykyprofiili

- Sosiaalinen vuorovaikutus , kommunikaatio
- Erityisen mielenkiinnon kohteet
- Mielen teorian malli, vaikeus asettua toisen asemaan, voi kognition kautta oppia

- Sentraalinen koherenssi, pyrkimys kokonaisuuden muodostamiseen yksityiskohdista
- Poikkeavat aistiärsykkeet, yli- tai aliherkkydet vaihtelee vireystason mukaan

komorбилiteetit

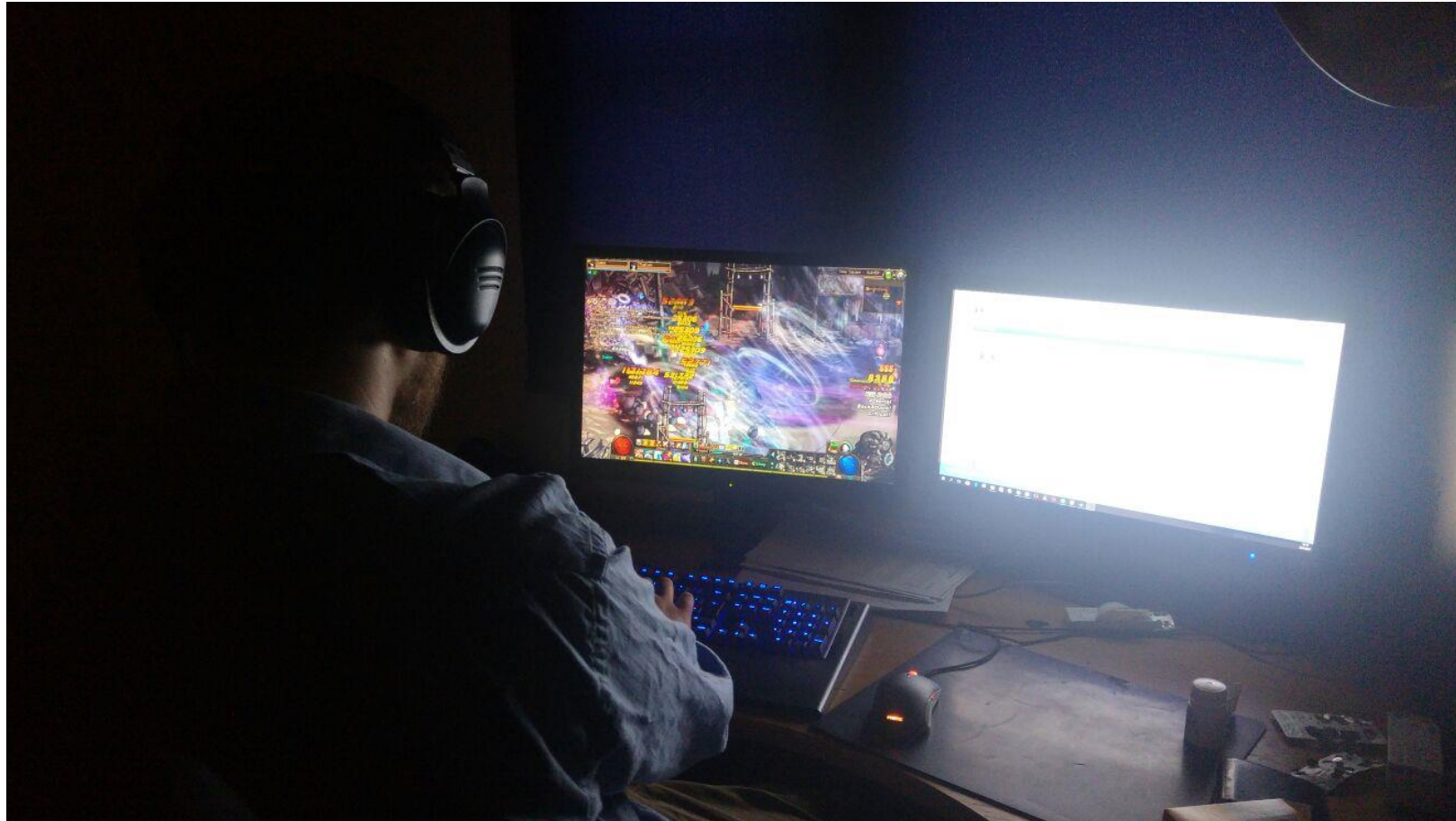
- ADD, ADHD, Tourette, pakko-oireisto, syömishäiriö, kehitysvamma, skitsofrenia
- Tai piirteitä näistä
- Tyttöillä AS ilmenee hyvin erilalla kuin pojilla, usein epätyypillinen syömishäiriö

tukea

- opintojen käynnistymisessä sekä loppuun saattamisessa ja/tai
- työelämään siirtymisessä ja siellä selviytymisessä sekä
- arjenhallinnan taitojen ja sosiaalisten taitojen kohentamisessa

VUOROKAUSIRYTMII

JOHTUUKO VÄSYMYS AIVOJEN TULEHDUSTILASTA?

- Aistiylikuormitus, sosiaaliset tilanteet, muistihäiriöt
- **Sympatikotonia**, sympaattinen hermosto liian vilkas, parasympaattinen liian passiivinen
- **CFS Chronic Fatigue syndrom**

Journal of Nucl Med. 2014 Mar 24;55(6):945-950

vähemmän valkeaa aivoainetta

Neurokognitiiviset vaikeudet

Toiminnan ohjaus

- syy-seuraus
- ajan hahmottaminen

Sosiaaliset valmiudet

Theory of Mind, mielen teorian malli

Kuinka autan?

YKSILÖLLINEN KOHTAAMINEN JA PAPERILLE KIRJAMINEN:

Minä olen hyvä... Arjessani toimii...miten dg näkyy elämässäni

”Tykkääkö mä musta?”

Tavoitteet yhdessä

NÄISSÄ ASIOISSA TARVITSEN APUA/TUKEA

Toiminnan ohjauksen vaikeudet, syy-seuraus suhteen ymmärtäminen

Aistiyliherkkyydet

Toimintakyky arjessa

- Syöminen ja juominen
  - Lääkkeet
  - Hygienia
  - Nukkuminen / jaksaminen
-
- -> mahdollisuus osallistua yhteiskunnalliseen toimintaa
  - Kuntoutuminen, asiakas on aktiivinen

+ ja – hyödyt ja haitat jos teen muutoksen

- Esteet esim. ”en saa unta illalla pakko nukkua aamulla”
- Koetut haitat ja hyödyt näkyviksi
- Tuki muutoksen tekemiseen puuttuu
- laske kumpia enemmän + vai -

STRATEGIA

- **Suunnittelu**
  - Tavoite
  - **Toiminta**
  - Arviointi
  - **Palkinto**
-
- **Vaihtoehto B**

STRUKTUURI

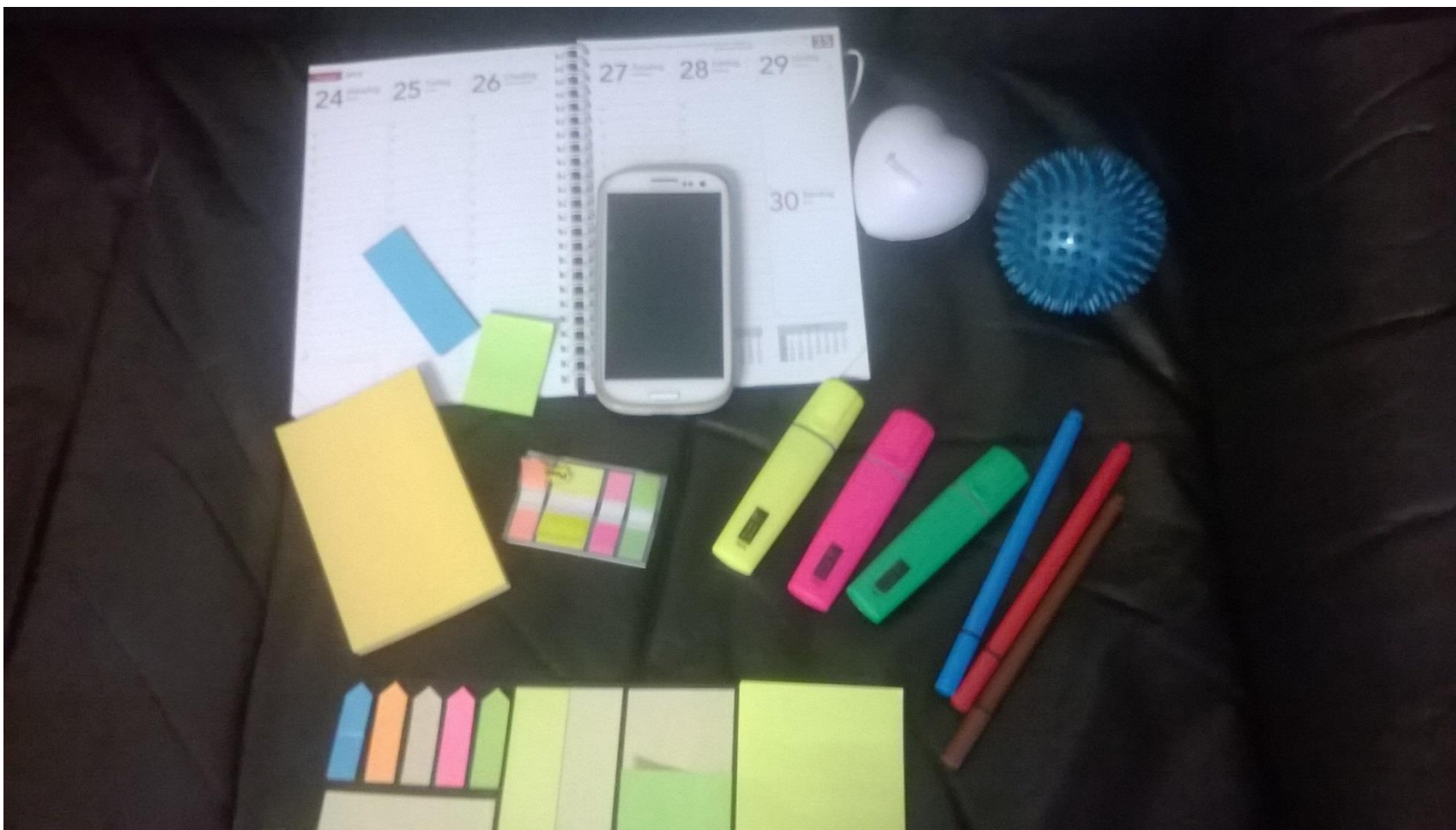
- Mitä
- Missä
- Kenen kanssa
- Kauanko kestää
- Mitä sitten

MOTIVOINTI

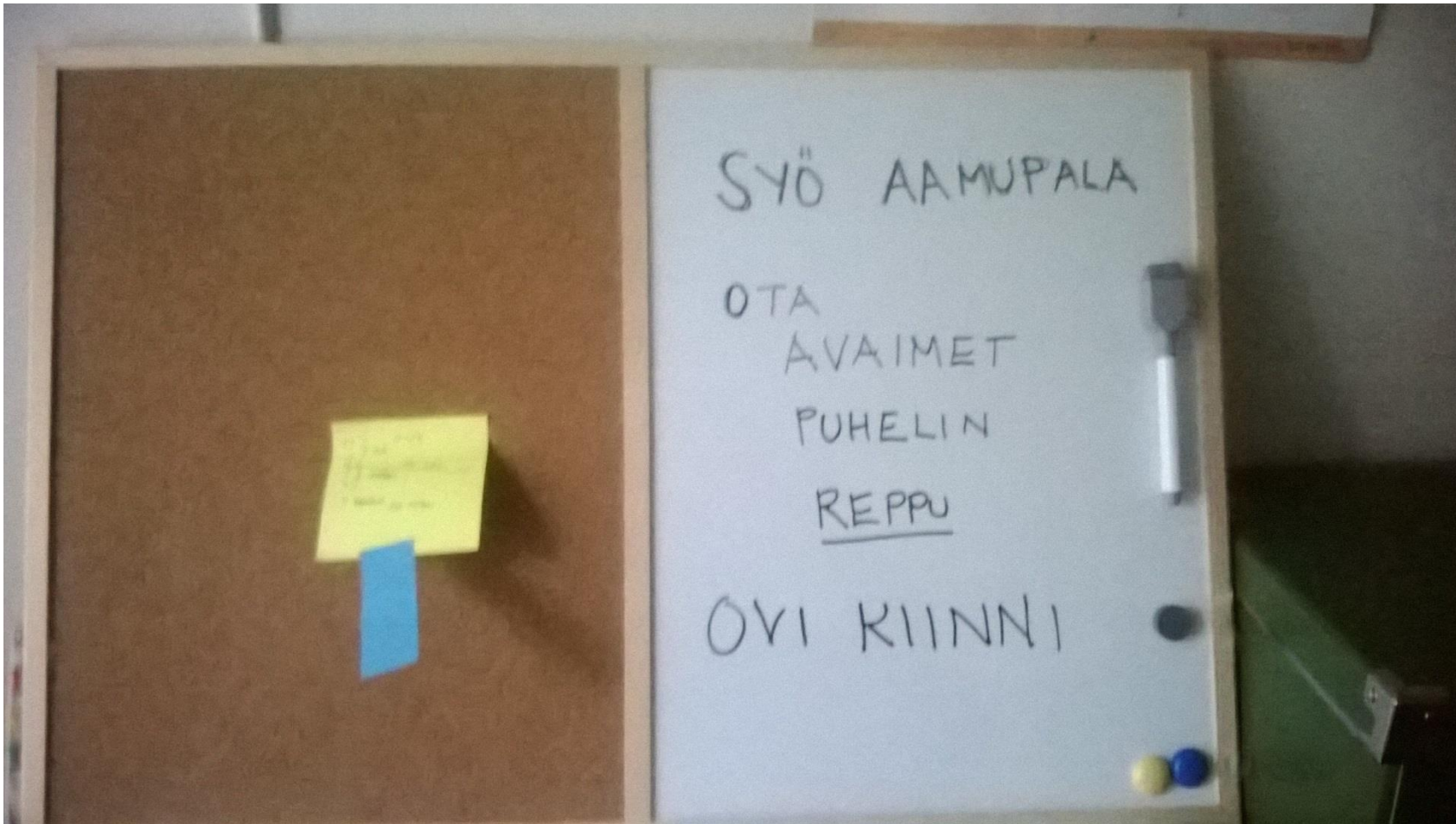
- Ajanhallinta, päivä- ja työjärjestykset, kalenteri
- Sosiaaliset tarinat ja sarjakuvittaminen
- Rentous, oma tapa esim. Ukkosilman katselu
- hengitys
- Miltä stressi tuntuu, missä?
- Jana 0-10 asteikko

Arjen apuvälineet

Ohjeet/ listat näkyviksi

Taloudellinen tuki:

- Taloudelliset tukimuodot ja niiden hakeminen, sosiaalitoimisto/vammaispalvelut
- **PALVELUSUUNNITELMA** kotikunta, 7 vrk ja 3 kk
- Vammaispalvelulailla edistetään vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistään ja poistetaan vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä.
- Laissa vammaisella henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, jolla vamman tai sairauden johdosta on pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista. Lait ovat Finlexissä.

Kirjallisuutta:

- Nylander L.2010 Autismin kirjo aikuisiällä- kysymyksiä ja vastauksia 1.painos Keili OY: Vantaa
- Attwood,T.2013 Aspergerin oireytymä lapsuudesta aikuisuuteen. 3. painos Solver palvelut Oy:Kouvola
- Autismi- ja Aspergerliitto ry. 2009: Toimintarajoite- Miten se vaikuttaa elämääsi? 5. painos. Keili Oy Vantaa

